

MIHAIL
DZUL
BGGAA
KOV

Şeytanname

Çeviri: UĞUR BÜKE

♥ can
modern

MİHAİL BULGAKOV

ŞEYTANNAME

İKİZLERİN KAYIT ŞEFİNİ
MAHVETMESİNİN HİKÂYESİ

Can Modern

Şeytanname, Mihail A. Bulgakov

Rusça aslından çeviren: Uğur Büke

Дьяволиада (Diyavoliada)

İlk baskı: Nedra, Şubat 1924.

Bu kitapta kaynak alınan baskı: *İzbrannye proizvedenie v 2 tomah*, izdatelstvo hudojestvennoj literatury Dnipro, 1989.

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Çevirmen, eserin Türkçe adını koyan Erdem Erinç'e teşekkür eder.

1. basım: Ekim 2022, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Ezgi Arslan / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5862-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750758621

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MİHAİL BULGAKOV

ŞEYTANNAME

İKİZLERİN KAYIT ŞEFİNİ
MAHVETMESİNİN HİKÂYESİ

UZUN ÖYKÜ

Rusça aslından çeviren

Uğur Büke

♥can

Mihail Bulgakov'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Usta ile Margarita, 2003

Genç Bir Köy Hekimi, 2014

Kol Manşetinde Notlar, 2015

Kızıl Moskova, 2016

Morfin, 2019

Hayatımızın Bir Günü, 2021

Köpek Kalbi, 2021

MİHAİL AFANASYEVİÇ BULGAKOV, 1891'de Kiev'de doğdu. Genç yaşta doktorluğu bırakarak kendini tümüyle yazarlığa verdi. İlk romanı *Beyaz Muhafız* (1925), komünist bir kahramana yer vermediği gerekçeyle Sovyet resmî çevrelerce büyük tepkiyle karşılandı. Sovyet toplumu eleştiren yergili fantezilerin yer aldığı *Şeytani'de* (1925) resmî çevrelerin eleştirisine uğradı. Bulgakov aynı yıl sözde bilim üstüne bir yergi niteliğindeki *Köpek Kalbi*'ni yazdı. 1930'a gelindiğinde, eserlerinin yayımlanması yasaklanmıştı. Buna karşın Bulgakov, 1930'larda iki önemli eser daha verdi. Moskova Sanat Tiyatrosu'nun perde arkasını acımasızca yeren yarıda kalmış özyaşamöyküsel romanı *Teatral Bir Roman* ve göz kamaştırıcı bir fantezi olan *Usta ile Margarita*. 1940'ta Moskova'da ölen Bulgakov'un eserleri, Stalin'in ölümünün ardından, 1950'lerin sonlarına doğru gittikçe saygınlık kazandı.

UĞUR BÜKE, 1959'da Suşehri'nde doğdu. Öğretmen Okulu'nu bitirdikten sonra AÜ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. 1981'de mezun olduktan sonra Türkiye'nin Sesi radyosunda Rusça spiker ve çevirmen olarak çalıştı. Askerliğinin ardından İstanbul'a yerleşerek turist rehberliği ve Sovyetler Birliği Başkonsolosluğu'nda çevirmenlik yaptı. Nikolay Gogol, Lev Tolstoy, İvan Turgenyev, Nikolay Leskov, İvan Bunin, Valentin Rasputin, Anatoli Rybakov, Yuri Bondarev, Nikolay Nekrasov, İlya Boyaşov, Svetlana Uturgauri, Olcas Süleymenov, R. Abutalıbov, E. Muradaliyeva gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandıran ve TYS üyesi olan Büke evli ve bir kız çocuk sahibi.

I

Ayın 20'sinde olanlar

İnsanların bir işten diğereine dolaşıp durduğu zamanlarda yoldaş Karatkov, KİMAMDEP'te (Kibrit Malzemeleri Merkez Deposu) tam on bir aydır kadrolu evrak kayıt şefi olarak çalışıyordu.

KİMAMDEP'te hayatından memnun olan zarif, sakin, sarışın Karatkov dünyada kaderin cilvesi denen şeyler olduğu düşüncesini içinden tamamen çıkarıp atmış ve onun yerine kendisinin yani Karatkov'un, dünyadaki hayat bitene kadar burada çalışacağına dair inancı yerleştirmişti. Ne yazık ki öyle olmadı...

20 Eylül 1921'de KİMAMDEP veznedarı, kulaklıklılı iğrenç şapkasını başına geçirdi, ödeme emrini çantasına koyup çıktı. Sabah saat on bir sularıydı.

Veznedar saat dört buçukta sırlısklam döndü. Geline şapkasındaki suları silkeledi, şapkeyi masanın üzerine, çantasını da şapkasının üzerine koydu.

"Beyler, başıma üşüşmeyin," dedi.

Sonra masasında bir şey arayıp odadan çıktı ve on beş dakika sonra elinde boynu sallanan iri, ölü bir tavukla döndü. Tavuğu çantasının, sağ elini de tavuğun üstüne koydu.

"Para yok!" dedi.

"Ya yarın?" diye bağırdı kadınlar hep bir ağızdan.

“Hayır,” diye başını salladı veznedar, “yarın da yok, ertesi gün de. Üşüşmeyin başıma beyler, yoksa yoldaşlar masamı devireceksiniz.”

“Nasıl olur?” diye bağırdı saf Karatkov da dahil herkes.

“Yurttaşlar!” dedi veznedar ağlamaklı bir sesle ve Karatkov’u dirseğiyle iteledi. “Bakın, rica ediyorum!”

“İyi de nasıl olur?” diye haykırdı hepsi, en çok da komik Karatkov bağırdı.

“İşte buyurun,” diye boğuk boğuk mırıldandı veznedar ve çantasından ödeme emrini çıkarıp Karatkov’a gösterdi.

Veznedarın pis tırnağının gösterdiği yerin hemen üzerinde kırmızı mürekkeple yanlamasına şöyle yazılmıştı:

Ödensin.

Yoldaş Subbotnikov adına, Senat.

Hemen altında mor mürekkeple şunlar yazılıydı:

Para yok.

Yoldaş İvanov adına, Smirnov.

“Nasıl?” diye bağırdı Karatkov tek başına, diğerleri ise homurtuyla veznedarın başına yığıldılar.

“Ah, Tanrım!” diye inledi çaresizce. “Benim ne suçum var? Tanrım!”

Ödeme emrini aceleyle çantasına tıktırdı, şapkasını başına geçirdi, çantasını koltuğunun altına soktu, tavuğu sallayarak, “Yol verin, lütfen!” diye bağırdı ve etten duvarı hızla yararak kapıda kayboldu.

İncecik yüksek topuklu, solgun yüzlü kayıt memuru tiz sesiyle ciyaklayarak peşinden atıldı; sol topuğu

Cesaretinle aklımı başından aldın, seni şeytan seni. Öp beni, haydi, kontrol komisyonundan kimse yokken çabuk öp.

Karatkov, Kibrit Malzemeleri Merkez Deposu'nda evrak kayıt şefi olarak çalışan kendi halinde bir memurdur. Ta ki önemsiz bir hatadan dolayı işinden çıkarılana kadar. Karatkov, kovulmasından sorumlu yeni amiri Doniç'in peşinde kendini Sovyet bürokrasisinin koridorlarında bulur. Bu labirent, çok geçmeden bir korku tüneline dönüşecektir.

Bulgakov'un ilk hiciv eserlerinden biri olan bu hikâye, 1924'te ilk yayımlandığında rejim tarafı eleştirilenlerce topa tutulmuştu. Gogol ve Dostoyevski'den izler taşıyan, Bulgakov dokunuşlu bu Kafkaesk öykü, yazarın edebiyatına bir giriş niteliğinde.

"İlk büyülü gerçekçi."

The Irish Times

#kafkaesk #bürokrasi #adalet #kabus #hiciv

